

Przemówienie po otrzymaniu nagrody *Der österreichische Verfassungspreis* przyznanej przez austriackie stowarzyszenie Forum Verfassung

prof. UW dr hab. Mirosław Wyrzykowski*

Szanowne Panie i Panowie,

Laureatami nagrody *Der österreichische Verfassungspreis* są osoby, których działalność została uznana za ważną, mającą znaczenie dla Konstytucji. Konstytucji jako fundamentu państwa i społeczeństw. Częścią składową tego fundamentu jest edukacja, przede wszystkim edukacja obywatelska. Bo świadomy, dobrze w szkole edukowany obywatel odnajduje w Konstytucji tarczę i miecz. Tarczę która chroni – powinna chronić – przed nadużyciami władzy publicznej. I miecz dzięki któremu obywatel potrafi dochodzić swoich konstytucyjnych praw i wolności. W najwyższym stopniu rozumieją to laureatki będące pedagogami p. *Monika Erckert* i p. *Silvia Ruschak-Schneider*.

Fundamentem demokracji konstytucyjnej jest wolna prasa. Wolna prasa jest warunkiem demokracji. Warunkiem koniecznym. Dlatego ograniczanie wolności prasy jest zawsze pierwszym krokiem władzy państwa najpierw autorytarnej, a za chwilę totalitarnej. To dlatego dziennikarze są jedną z grup zawodowych najbardziej narażonych na ryzyko, włącznie z ryzykiem śmierci. Dlatego tak duże znaczenie ma docenienie postawy p. *Waltera Haemmerle*, redaktora naczelnego „Wiener Zeitung”.

Zarazem wydarzenia ostatnich kilku lat w miejscach tak bliskich geograficznie i wydawałoby się bliskich kulturowo, wskazują na zaskakujące i niebezpieczne zjawisko:

Oto Konstytucja państwa demokratycznego staje się pierwszym wrogiem polityków o ciągłych autorytarnych. Obserwujemy to w Polsce, na Węgrzech. Przecieramy oczy ze zdumienia – jak to możliwe? Dlaczego tak się dzieje? Gdzie są tego źródła? Kto pisze instrukcję niszczenia państwa konstytucyjnego?

W Polsce, skąd pochodzę, nie mamy kryzysu konstytucyjnego. Kryzys konstytucyjny, kryzys państwa prawnego miał miejsce jesienią 2015 r. Od 2016 r. mamy do czynienia z wojną przeciwko Konstytucji. Wojną która prowadzona jest

przez polityczne konstytucyjne organy państwa: Prezydenta, Sejm, Marszałka Sejmu, rząd, premiera. Dzisiaj także – paradoksalnie – przez pierwszą ofiarę tej wojny czyli Trybunał Konstytucyjny.

Po drugiej stronie frontu stoją obrońcy Konstytucji. Jej wartości normatywnych i symbolicznych.

To są obywatelki i obywatele pokojowo manifestujące gniew wobec niszczenia podstaw Konstytucji: demokracji, rządów prawa, niezależności sądów, praw i wolności jednostki, wolności kobiet do samostanowienia zdrowotnego.

Obywatele zatrzymywani przez policję za udział w legalnych, pokojowych manifestacjach. Atakowani pałkami teleskopowymi przez tzw. nieznanych sprawców, by okazało się że są to nieumundurowani funkcjonariusze jednostek specjalnych policji. Śmiertelne pobicia przez policję i połamane ręce uczestników pokojowych demonstracji to także obraz dzisiejszego państwa niekonstytucyjnego.

To są obywatele szykanowani i spotwarzani przez rządowe media, które nie chcą być tak nazywane. Ale przestały być mediami publicznymi.

To osoby i organizacje niosące pomoc najbardziej potrzebującym cudzoziemcom na granicy polsko-białoruskiej, gdzie obowiązuje wątpliwy konstytucyjnie stan wyjątkowy. Niewątpliwie natomiast wyjątkowo nieludzki.

Są to „Polskie Babcie” zorganizowane w stowarzyszenie, zawsze obecne na wszystkich manifestacjach i zgromadzeniach.

To liczne fundacje i stowarzyszenia, by przykładowo wskazać Helsińską Fundację Praw Człowieka, Archiwum im. Wiktora Osiatyńskiego, Akcję Demokracja, Wolne Sądy, Komitet Obrony Sprawiedliwości, OKO Press, Stowarzyszenie im. Z. Hołdy, Fundacja Batorego czy Forum Obywatelskiego Rozwoju.

To wspaniała inicjatywa „Tour de Konstytucja”, w ciągu kilku miesięcy obecna w ponad 120 miastach.

To adwokaci *pro bono* reprezentujący przed sądami ludzi bezzasadnie oskarżanych o naruszenie prawa, także szykanowanych sędziów i prokuratorów.

To *Gabriela Łazarek* z Cieszyna, stojąca samotnie z plakatem „Konstytucja” w każdy ostatni piątek miesiąca.

To milczący krzyk *Piotra Szczęsnego*, ofiary samospalenia, którego testament po latach stał się jeszcze bardziej dramatycznie aktualny.

To Rzecznik Praw Obywatelskich, *Adam Bodnar* i jego współpracownicy, przez minione 6 lat ostatni konstytucyjny organ państwa, który pozostał wierny złożonej przysiędze.

To prawidłowo powołani sędziowie oraz niezależni prokuratorzy szykanowani za przestrzeganie Konstytucji

* Autor jest doktorem habilitowanym nauk prawnych, sędzią Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku, profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Warszawskiego.

i prawa europejskiego. Pozbawiani prawa wykonywania zawodu. Pozbawiani ochrony w postaci immunitetu. Sędziowie bezpodstawnie niedopuszczani do orzekania lub przenoszeni na niższe stanowiska przez mianowanych po 2016 r. przez Ministra Sprawiedliwości prezesów sądów. Tylko dlatego, że wydają zgodne z prawem wyroki lub podejmują zgodne z prawem czynności urzędowe niemiłe władzy politycznej.

To są prokuratorzy dyscyplinarnie przenoszeni do innych sądów oddalonych setki kilometrów od miejsca zamieszkania. Szykanowani licznymi postępowaniami dyscyplinarnymi pod fałszywym zarzutem popełnienia deliktu dyscyplinarnego.

To właśnie ci sędziowie – oraz odważni, dzielni prokuratorzy – zrzeszeni są w stowarzyszeniach Iustitia, Themis i Lex Super Omnia. To oni w styczniu 2020 r. zorganizowali marsz 1000 tóg. Marsz, w którym wzięło udział 30 tys. osób, w tym sędziowie z całej Europy. Także obecni na dzisiejszej uroczystości sędziowie z Austrii. Bowiem od początku austriaccy prawnicy, dyplomaci, politycy – również obecni na tej sali – byli najwierniejszymi przyjaciółmi każdego obrońcy polskiej Konstytucji. Za to bardzo dziękuję.

Ci wszyscy obrońcy Konstytucji są ostatnią nadzieją, że Polska nie stanie się państwem konstytucyjnie upadłym. To szczególnie oni potrzebują wsparcia. Otrzymują od instytucji europejskich, organizacji pozarządowych, przyjaciół, ale także od nieznanymi im osób i instytucji. Traktuję dzisiejszą nagrodę *Der österreichische Verfassungspreis* jako wyraz uznania dla polskich obrońców polskiej Konstytucji. Mam najgłębsze przekonanie, że jestem jedynie pośrednikiem tysięcy polskich obrońców Konstytucji, postawa i zaangażowanie których została uhonorowana tym szczególnym wyróżnieniem.

Vaclav Havel analizował „siłę bezsilnych”. Obrońcy polskiej Konstytucji nie są bezsilni. Są silni racjami absolutnymi, najwyższą lojalnością wobec Konstytucji, moralną przewagą nad prostactwem niszczenia.

„Jeszcze Polska nie zginęła, póki my żyjemy” to pierwsze słowa polskiego hymnu. Parafrazując: jeszcze Polska nie zginęła, póki ma takich obrońców Konstytucji. Także wśród austriackich przyjaciół.

Bardzo dziękuję za uwagę.

Wiedeń, 6.10.2021 r.

REKLAMA

Dwutomowy Komentarz do ustawy zasadniczej

Dowiedz się więcej:

 ksiegarnia.beck.pl

 81 46 13 300